

Kokkelskoernerstrauch	۸۸	Kresse	۱۸۷
Kokkelstrauch	۹۲	Kuchenschelle	۲۵
Kolikak	۵۹۸	Kuukoo - bread	۴۲۶
Kolumbowurzel	۹۳	Kuhkraut	۲۹۸
Korn - Rade	۳۰۰	Kukukskoerner	۸۸
- Rösslein	-	Kurnub barrî	۲۴۴
Krateva	۲۵۷		

L

Laban dhakar	۵۵۰	Legno giallo	۵۵۹
Lâdan	۲۶۲	- santo	۴۴۳
Ladanium	۲۶۳	Leindotter	۱۸۲
- - de Crète	-	Lemonienbaum	۴۸۸
Lady 's - shoes	۴۰	Lenticchia	۳۰۷
- slipper	-	Lentisco	۵۶۹
Lajalu	۴۳۰	Lentisque	-
Lakhahana	-	- d' Espagne	۵۶۸
Lakritzenholz	۶۴۷	Lentisk pistache	۵۶۹
Land caltrops	۴۵۰	Liane à glacer	۱۰۳
Langit	۵۱۱	- à serpents	-
Langue d' oiseau	۳۰۴	Lift	۲۳۶
Large leave line	۳۹۹	Lilacco del Indie	۵۲۹
Laudanum de Sydenham	۱۳۱	Lilas des Antilles	-
Lauro spinosa	۵۴۷	Lime tree	۴۸۸
Laüsekraut	۳۰	Limonella dittamo	۴۵۶
Laymûn adâlya bernati	۴۹۶	Lin bâtard	۱۸۲
Legno amaro	۵۰۵	- cathartique	۴۱۴

Jaunet d' eau	۶۶	Jujube tree	۶۰۱
Java almond	۵۵۶	Jjubier	-
Jerusalem thorn	۶۰۵	- commun	-
Jew 's mallow	۴۰۵	Jungfer im grünen	۴۲
Johannisharthen	۳۲۴	Julienne	۲۴۲
Joncière	۶۱۷	Jute	۴۰۴
Judenmalve	۴۰۵	- plant	-
Judendorn	۶۰۱	Jutepflanze	-

K

Kabar abyad	۲۲۲	Katt des Abyssins	۵۸۴
- afrit	۲۲۵	Kautschin	۴۹۰
Kabbâd	۴۷۸	Kavar	۲۴۹
Kabbâr	۲۴۹	Kawz kandum	۳۳۱
Kafta	۵۸۴-۵۸۶	Kevkoje	۲۴۲
Kahles Bruchwurzel	۳۰۷	Khâlef Wâlidiyeh	۳۵
Kakaobaum	۳۹۱	Kharghûs	۴۹
Kalabarbohn	۶۳۳	Khât	۵۸۴
Kanarienbaum	۵۵۶	Kino	۶۷۰
Kapernstrauch	۲۴۹	- d' Amboine	-
Karak Karkadé	۳۷۵	- de Malabre	-
Karam	۵۳۶	Kinogummi	-
Kashunussbaum	۵۷۴	Kinoharz	-
Kât	۵۸۶	Klatschmohn	۱۴۵
Katmie comestible	۳۷۱	Knoblauchskraut	۲۰۹
Katpflanz	۵۸۴	Kodhab	۲۵۵

۹۱۷	فهرست اسامی گیاهان بدزبانهای مختلف		
Margousier	۵۲۹	Ménilot trifoil	۶۱۹
Marking nut tree	۵۷۶	Melochie	۴۰۵
Marmelos	۴۹۷	Meluchie	-
Marrone d' India	۵۲۳	Mezzettion	۲۹۸
Marronnier	-	Milkmaid	۲۴۴
- - d' Inde	-	Millegrana	۳۰۷
Marsh crowfoot	۴۶	Millepertuis	۳۱۸
- mallow	۳۴۶-۳۵۲	- - officinal	-
- Marigold	۴۹	Mohn	۱۲۲
- nut	۵۷۶	Mondbohne	۶۵۹
März Veilchen	۲۶۵	Monkey bread	۳۸۴
Massykah	۴۴۱	Monkshood	۸
Mastixpistazie	۵۶۹	Morgeline	۳۰۲
Maté	۵۴۵	Moringe aptere	۵۷۷
Mate strauch	-	Marsugalline	۳۰۲
Matronenblume	۲۴۲	Mostarda salvatica	۱۹۰
Mauve des Juifs	۴۰۵	- - senepa	۲۲۶
- noire	۳۶۱	Mountain flax	۴۱۴
- sauvage	۳۴۶	- - holly	۵۴۷
Medick fadder	۶۴۲	Mouron blanc	۳۰۲
Meerrettich	۱۹۴	- - d' hiver	-
Meerrettig	-	Moutarde blanche	۲۲۲
Mekka balsambaum	۵۵۳	- - noire	۲۲۶
Melanzio domestico	۴۳	- - officinale	-
Melarancio	۴۸۵	- - sauvage	۱۹۰-۲۲۵
Meliloto	۶۱۹	Múâghrún	۱۸۲
Ménilot officinal	-	Mulúkhíyah	۴۰۵

گیاهان دارویی		۹۱۶	
Lin ordinaire	۴۰۸	Louseseed	۳۰
- purgatif	۴۱۴	Lousewort	-
- sauvage	-	Love in a mist	۴۲
- usuel	۴۰۸	- in puff	۵۱۹
Line	-	Lucerne	۶۴۲
Lino a foglie purgative	۴۱۴	Luchettone	۲۲۲
- comune	۴۰۸	Luff - ballonpflanze	۵۱۹
- usuale	-	Luna d' acqua	۶۳
Liquirizia liscia	۶۴۷	Lupinaria	۳۰۵
Liquorice	-	Lupinella	۶۴۲
Lis d' eau	۶۳	Luteola	۲۵۹
- rose de Nil	۶۷	Luzern	۶۴۲
Little leaf linden	۴۰۱	- cultivé	-
Logorizia	۶۴۷	- en faux	-
Loto	۶۷	Lychnide Nielle	۳۰۰
Lotusblume	-		
M			
Macachins	۴۳۰	Malven - stockrosen	۳۴۶
Maikrabao	۲۸۱	Malvoni	-
Mal - ah	۳۷	Mangô	۵۷۳
Malva dei giardini	۴۰۵	Mangobaum	-
- rosa	۳۶۰	Mangot	-
- salvatica	۳۴۶	Manguier	-
Malvaccioni	۳۵۲	Manilla elemi tree	۵۵۶
Malvavisco	-	Marghirilina gallica	۴۹
Malvenkraut	۳۴۶	Margosa tree	۵۲۹

Oeillet des champs	۳۰۰	Orellana	۲۷۴
Okra	۳۷۱	Orleanbaum	-
Old man's beard	۳۷	Oscille	۴۲۶
Oliban	۵۵۰	- de Guinée	۳۷۵
Ontano nero	۵۸۸	- du bûcheron	۴۲۶
Opium mohn	۱۲۲	Ossalide corniculata	۴۲۵
- poppy	-	Oxalide crenelée	۴۲۹
Orangenbaum	۴۸۵	Oxalis corniculée	۴۲۵
Oranger	-	- rosca	۴۳۰
- bigarade	۴۷۸	Ox - eye	۲۰
- doux	۴۸۵		

P

Paeonio maschio	۶۰	Paraguay tea	۵۴۵
Paeonol	۶۱	Parapotte	۶۶
Pain - de coucou	۴۲۶	Park - leaves	۳۲۴
- de singe	۳۸۴	Passerage à large feuille	۱۸۹
Paliurus	۶۰۵	- du jardin	۱۸۷
Pallocino d' oro	۵۷	Passe - Rose	۳۶۰
Pancuculo	۴۲۶	- vinaigre	۷۲
Papavero cornuto piccolo	۱۵۴	Pasque flower	۲۵
- da oppio	۱۲۲	Pavot coq	۱۴۵
- dei Campi	۱۴۵	- coqueliet	-
- somnifero	۱۲۲	- des jardins	۱۲۲
- rosolaccio	۱۴۵	- d' opium	-
Paperina	۳۰۲	- épineux	۱۵۳
Pareira brava	۱۰۶	- pourpre	۱۲۲

Musk mallow	۳۷۲	Mû - ù	۳۳۰
Mustard	۲۲۲	Myrrenbaum	۵۵۴

N

Naffâsh	۴۷۸	Naphew	۲۳۶
Nalta jute	۴۰۵	Nerprun purgatif	۵۹۵
Nape	۲۳۶	New Jersey tea	۶۰۷
Napel - bleu	۸	Nicinamide	۳۳۶
Narcha	۴۰۴	Nielle bâtard	۴۴-۳۰۰
Nasitort	۱۹۰	- des blés	۳۰۰
Nasturtio	۱۸۷	- du Levant	۴۳
Nasturzio	۱۹۹	- sauvage	۴۴
- - d' India	۴۴۱	Nigella	۴۳
- - pratense	۲۴۴	Nigelle de Damas	۴۲
Natarak	۵۲۲	- des jardins	-
Navet	۲۳۶	Night's - spur	۳۵
Navon	-	Nimfea gialla	۶۶
Nelumbo	۶۷	Noce di Behen	۵۷۷
Nenufaro	۶۳	Noix de marais	۵۷۶
Nenuphar blanc	-	Nose - smari	۱۸۷
- - jaune	۶۶	Nynfea bianca	۶۳

O

Oca	۴۲۹	Occhio del diavolo	۲۰
Oca of Peroui	-	Oeil du diable	-

Plateau	۶۶	Portulak	۳۱۲
Pockenholz	۴۴۳	Poudre de Dover	۱۳۱
Pockwood	-	Poulette	۱۷۲
Podofilo	۶۹	Pourcellaine	۳۱۲
Podopylle	-	Pourpier commun	-
- - en bouclier	-	- - potager	-
Pois de coeur	۵۱۹	Pratelle	۶۱۹
- de merveille	-	Prickly poppy	۱۵۳
Poivrier d'Ethiopie	۸۳	Pride tree	۵۲۹
- - de Guinée	-	Procumbent oxalis	۴۲۵
Polygala della Virginia	۲۸۴	Prognolino	۵۹۵
- - de Virginie	-	Pulsatilla	۲۵
Ponceau	۱۴۵	Pulsatille	-
Pongami	۶۵۹	Pulverfaulbaum	۵۸۸
Poonga oil Plant	-	Punajer	۵۹۵
Populage	۴۹	- flachs	۴۱۴
Porcellana	۳۱۲	- kreuzdorn	۵۹۵
Porcellane	-	- Lein	۴۱۴
Porte - chapeaux	۶۰۵	Purging buckthorn	۵۹۵
Portogallo	۴۸۵	- flax	۴۱۴
Portulaca	۳۱۲		

Q

Qarqadân	۳۷۸	Qâtil el bag	۵۱
Qassab murr	۵۰۲	Qistûs	۲۶۲

Pavot rouge	۱۴۵	Pied de pigeon	۴۲۵
- somnifère	۱۲۲	Pin - grass	۴۳۸
Pea nut	۶۲۳	Piper Betle	۶۰۳
Pensée sauvage	۲۶۹	Pipperidge	۷۲
Peonia femenina	۶۱	Pisciasangue	۱۶۶
Pepe d' Etiopia	۸۳	Pistacchio	۵۶۸
Peperella	۱۸۹	- - d'Aleppo	-
Pepperwort	-	- - comune	-
Perforata	۳۱۸	- - giallo	-
Perückenbaum	۵۵۹	- - terebinto	۵۷۱
Peruvian balsam	۶۶۶	- - verede	۵۶۸
Peruvianischer balsam	-	Pistachier cultivé	-
Pétaloïde	۱۷	- - d'Alep	-
Petit frêne	۴۵۶	- - de terre	۶۲۳
- lin	۴۱۴	- - franc	۵۶۸
- trèfle	۴۲۵	- - térébinthe	۵۷۱
- trèfle jaune	۶۱۹	- - vrai	۵۶۸
Pfaffenhütchen	۵۸۲	Pistachio nut tree	-
Pfefferkraut	۱۸۹	- - treei	-
Pfeffer kümmel	۱۶۳	Pistazienbaum	-
Pfeilkresse	۱۹۱	Pistolet	۸
Pheasant's eye	۲۰	Pitpapada	۱۷۰
Pick - needle	۴۳۸	Piuri	۵۷۳
- purse	۱۷۷	Pivoine corail	۶۰
Pied d' alouette	۳۵	- femelle	۶۱
- d' alouette des jardins	۳۴	- mâle	۶۰
- de Geline	۱۶۶	- officinale	-

Rhou	۵۶۱	Roter hornmohn	۱۵۴
Rich weed	۵۱	- sandalbaum	۶۶۹
Riglah	۳۱۲	Round - dock	۴۴۶
Rittersporn	۳۵	Ruca	۲۳۹
Robertskraut	۴۳۵	Ruccola	۲۳۹
Rocket larkspur	۳۴	Ruchetta	۲۱۵
- salad	۲۱۵	- salvatica	۲۳۹
Rocou	۲۷۴	Ruchettone	۲۲۲
Roquette fine	۲۳۹	Rucola - mala	۲۳۹
- jaune	-	Rucole	-
- sauvage	-	Rucu	۲۷۴
- vraie	۲۱۵	Rue	۴۶۱
Rosa a bastone	۳۶۰	- commune	-
- della china	۳۷۳	- officinale	-
di mare	۳۶۰	- puante	-
Rose de chine	۳۷۳	Rueprechtskraut	۴۳۵
- de mer	۳۶۰	Rühr - michnicht	۴۵۴
- de Noël	۵۲	Ruptuer - wort	۳۰۷
- di natale	-	Ruta	۴۶۱
- mallow	۳۶۰	- degli orti	-
- papale	-	- dei giardini	-
- trémière	-	- della siria	-
Rosolaccio	۱۴۵		

S

Spergulaire	۳۰۵	Sacred bark	۵۹۸
- rouge	-	Sceau d' or	۱۷

Qiththà el hind	۴۹۷	Quassier amer	۵۰۵
Quassia	۵۰۵	Quassio	-
Queen's Gilli flowers	۲۴۲	Quinquina de cayenne	-
Queensland hemp	۳۸۰	Qutn mulablab	۳۶۳
Quassie	۵۰۵	Qûrrah	۲۵۵

R

Racine douce	۶۴۷	Raute	۴۶۱
- jaune	۱۷	Ravanelle	۲۰۴-۲۲۱
- orange	-	Rave sauvage	۱۹۴
Racouyer des Indes	۲۷۴	Raviol	۲۱۶
Radice	۲۱۶	Red horned poppy	۱۵۴
Radis	۲۱۶	- poppy	۱۴۵
- cultivé	-	- puccoon	۱۶۵
- de serpent	۲۱۹	- sandal wood	۶۶۹
Rafanistro	۲۲۱	- sand - wort	۳۰۵
Rafano	۲۱۶	- wood	۴۲۳
- salvatico	۱۹۴	Réglisse	۶۴۷
Raifort	-	- officinale	-
- sauvage	۲۲۱	Regolizia	-
Raisin de Loup	۵۸	Reihershnabel	۴۳۸
Ramno purgativo	۵۹۵	Renoncule scélérate	۴۶
Ranumculo de padule	۴۶	Reseda dei tintori	۲۵۹
Rapes	۲۳۶	- des teinturiers	-
Rapicello - salvatico	۲۲۲	Restrige	۵۶۹
Rattle snake root	۲۸۴	Retem	۶۱۱
Rauke	۲۱۵	Rhamnos	۶۰۶

۹۲۵	فهرست اسامی گیاهان به زبانهای مختلف
Sénevé blanc	۲۲۲
- - gris	۲۲۶
- - noir	-
Sensitive	۴۳۰
Sesame d' allemagne	۱۸۲
- di Germania	-
Sesembrio	۲۰۸
Shagarat lûbiyah kalâbâr	۶۳۳
- - esh shams	۲۶۱
Shahtara	۱۷۰
Shanaf ed dik	۶۵۹
Shaqa	۱۰۵
Shaqwâss	۲۶۲
Sharâg	۳۷
Shatarâg	۱۷۰
Shây	۳۳۳
- el arab	۵۸۴
Sheperd's purse	۱۷۷
Shoe flower	۳۷۳
Shoyóú	۲۱۹
Siah Telo	۶۰۵
Sicilano	۳۲۴
Simarouba	۵۰۲
- - officinale	-
Sinamon salvatico	۲۸۸
Sirop diacode	۱۳۱
Sisymbre officinale	۲۰۸

Small garden fennel flower	۴۴
- - lived - lime	۴۰۱
Simaruba	۵۰۲
Soapwort	۲۹۲
Sofia dei chirugghi	۲۱۳
Soia	۶۲۷
Soja	-
Sojasüsbohne	-
Sommaco a parrucca	۵۵۹
Sommer Teufelsauge	۲۳
Sophienrauke	۲۱۳
Sorrel	۴۲۶
Souci d' eau	۴۹
- - des marais	-
Sour -orange	۴۷۸
Soya	۶۲۷
Soybean	-
Spanish broom	۶۱۷
Spanische Gistrome	۲۶۲
Spanischer Ginster	۶۱۷
Spartier	-
- - à balais	۶۱۱
Sparzio ginestra	۶۱۷
Spergola	۳۰۵
Spergulaire rouge	-
Spergule rouge	-
Spina acida	۷۲

گیاهان دارویی	۹۲۴
Sagesse-des chirurgiens	۲۱۳
Sagradarinde	۵۹۸
Sain-foin	۴۶۲
- graine	۶۳۷
Sakbah el gabâl	۲۹
Salgam	۲۳۶
Sam rong	۳۹۸
Samq siny	۶۷۰
Sand spurrey	۳۰۵
Sandal rouge	۶۶۹
Sandalo rosso	-
Sander's wood	-
Sanguinaire	۱۶۵
Sanguinaria dell canada	-
Santé du corps	۱۹۹
Saponaire anguleuse	۲۹۸
- - des vaches	-
- - officinale	۲۹۲
Saponaria hybrida	-
- - officinale	-
- - pentagona	۲۹۸
- - vulgaris	۲۹۲
Saponella	-
Saq el hhamâm	۹۳
Sarothamne	۶۱۱
Sarra	۲۵۵
Satarâg	۱۷۰
Sauce alone	۲۰۹
Sauerklee	۴۲۹
Savonaire	۲۹۲
Schafer rittersporn	۳۰
Schanrock	۴۲۶
Schleimapfelbaum	۴۹۷
Schmalblättriger	۲۳۹
Schoelkraut	۱۵۷
Schöllkraut	-
Schwalbenkraut	-
Schwarzer coriander	۴۳
- - peruvianischer balsam	-
- - senf	۶۶۶
Schwarzes Wanzenkraut	۲۲۶
Scotano	۵۰۹
- - romano	۵۶۱
Scuotano	۵۵۹
Scurvey grass	۱۹۲-۱۹۴
Semecarpo d' oriente	۵۷۶
Senfkraut	۱۸۹
Senapa bianca	۲۲۲
Senape salvatica	۲۲۵
Senega - kreuzblume	۲۸۴
- - snake root	-
Senegawurzel	-
Sénegrain	۶۳۷

Tanner's sumach	۵۶۱	Tiglio femmina	۳۹۹
Tapiabaum	۲۵۷	Tillot	۴۰۱
Taparier	۲۴۹	Timbo	۵۲۲
Tapier	۲۵۷	Tintenbaum	۵۷۶
Tarfâ	۳۱۵	Tolubalsam	۶۳۳
Taschelkraut	۱۷۷	Tonkabohnene	۶۳۲
Tashmizag	۱۵۳	Toothwort	۲۴۶
Té	۳۳۳	Tortelle	۲۰۸
Tea plant	-	Touch me not	۴۵۴
Teestrauch	-	Toute bonne	۳۲۴
Terebinth tree	۵۷۱	- épice	۴۳
Terebinto	-	- saine	۳۲۴
Terpentinistazic	-	Toywood	۱۷۷
Thé	۳۳۳	Tree Tumeric	۱۰۱
- d' Abyssin	۵۸۴	Trèfle des mouches	۶۰۹
- des jésuites	۵۴۵	- - jaune	۴۲۵
- du Paraguay	-	Tribolo	۴۵۰
Théire	۳۳۳	Tribule terrestre	-
Theobroma	۳۹۱	Trifoglio delle mosche	۶۱۹
Three coloured violet	۲۶۹	Trigonella	۶۳۷
Tilleul à grandes feuilles	۳۹۹	Trigonelle	-
- à larges feuilles	-	Troll	۵۷
- à petites feuilles	۴۰۱	- blume	-
- de Hollande	۳۹۹	Tupfel Johanniskraut	۳۱۸
- sauvage	۴۰۱	Turayhh	۲۵۵
- sylvestre	-	Turkischer schwarzkummel	۴۲
Tiglio	-	Turk's herb	۳۰۷

Spina cervina	۵۹۵	St. John's Wort	۳۱۸
- di Christa	۶۰۵	Stockrose	۳۶۰
Spindelstrauch	۵۸۰	Strillazo	۵۴۷
Spindle tree	۵۸۲	Südlicher stechdorn	۶۰۵
Spoon - wort	۱۹۲	Sumac de Provence	۵۶۱
Spring adonis	۲۰	- des tanneurs	-
Stachelmohn	۱۵۳	Sumach	-
Stafusagria	۳۰	Sumpf Dotterblume	۴۹
Staphisagre	-	Sumpfkresse	۱۹۹
Star ainse	۱۰۹	Summaco	۵۶۱
- grass	۳۰۴	- - dei conciapelli	-
Stavesacre	۳۰	Summer adonis	۲۳
- - Larkspur	-	Sun - rose	۲۶۱
Stave wood	۵۰۲	Surelle tubéreuse	۴۲۹
Stechpalme Hülsen	۵۴۷	Süssholz	۶۴۷
Stellaria	۳۰۲	Sweet - orange tree	۴۸۵
Stephanskraut	۳۰	- rocket	۲۴۲
Steranisbaum	۱۰۹	- Violet	۲۶۵
Stichwort	۳۰۴	Sylvie	۲۹
Stiefmütterchen	۲۶۹	Syrische raut	۴۴۸
Stinkender storchschnabel	۴۳۵		

T

Taftaf	۵۱۹	Tamaris	۳۱۵
Tail grape	۸۴	Tamariskenrinde	-
Talitro	۲۱۳	Tamarisco	-
Tamarice	۳۱۵	Tamlukah	۲۵۵

Vite	۵۳۶	Volant d'eau	۶۳
Vitifolia	۳۰	Vouède	۱۸۵
Vogel sternmiere	۳۰۲		

W

Wald Sauerklee	۴۲۶	Weisser Zimtbaum	۲۸۸
Wallflower	۲۰۴	- - Zimmet	-
Wall rocket	۲۳۹	Weld - Mignonette	۲۵۹
Ward ez zowâni	۳۶۰	White canel	۲۸۸
Wasserlilie	۶۳	- charlock	۲۲۱
Wasserkresse	۱۹۹	- cinnamon tree	۲۸۸
Water butter cup	۴۹	- dittany	۴۵۶
- celery	۴۶	- mustard	۲۲۲
- cress	۱۹۹	- Water lily	۶۳
- lily	۶۳	Wig tree	۵۵۹
Wau - Reseda	۲۵۹	Wild bastard cress	۱۹۰
Waybah	-	- cabbage	۲۳۲
Weg Rauke	۲۰۸	- climber	۳۷
Weihrauch	۵۵۰	- Jujub	۶۰۳
Weinrank	۵۳۶	- malve	۳۴۶
Weinraute	۴۶۱	- mustard	۲۲۵
Weinrebe	۵۳۶	- Pensy	۲۶۹
Weisse seerose	۶۳	- radish	۲۲۱
Weissen - Schaumkraut	۲۴۴	- rocket	۲۳۹
Weisser diptam	۴۵۷	Winter Linde	۴۰۱
- senf	۲۲۲	- - rape	۲۳۶

Turquette	۳۰۷	Twelve o'clock flower	۳۷۷
Tusano	۳۰		

U

ûd er rihh	۶۱	Urène	۳۸۲
ûd es salib	-	Ussâb	۱۸۹
ûfiqûûn	۱۶۳	Ustargar	۴۵۲
Ugurizia	۶۴۷	Uva di carpa	۵۹۵
Uqdah	۷۲	- spina	۷۲

V

Vaccaire	۲۹۸	Vinettier	۷۲
Vélar	۲۰۸	Viola dell dame	۲۴۲
- alliaire	۲۰۹	- mammola	۲۶۵
- sagesse	۲۱۳	- matronale	۲۴۲
Velvet - leaf	۱۰۳	- odorosa	۲۶۵
Verdémacro	۲۱۳	- zapa	-
Verna del Giappone	۵۱۱	Violetta	-
Vernis de chine	-	- de Carême	-
Vervunna	۲۵۷	- des haies	-
Victacchiosa	۳۷	- odorante	-
Vigna	۵۳۶	Violier	۲۴۲
Vigne	-	- jaune	۲۰۴
- de Salomon	۳۷	Vismia guianensis	۳۲۵
Vinaigrette	۷۲	Vitalba	۳۷

اسمی گیاهان به زبانهای فرانسه، انگلیسی، آلمانی، ایتالیایی و عربی
از کتب مختلفی استخراج گردیده که مهمترین آنها بشرح زیر است:

- Bedevian A. K. : Illustrated polyglottic dictionary of plant names, Argus and Papazian presses. Cairo 1936.
- Bonnier G. : Flore complète illustrée de France, Suisse et Belgique, 12 Vol. Paris. E. Orlhac 1911 - 34.
- Dorvault : Officine répertoire général de pharmacie pratique, Vigot - frères édit., Paris 1948.
- Hooper D. : Useful plants and drugs of Iran and Iraq 1937.
- Kelsey H. P., Dayton W. A. : Standarized plant names, J. Horace Mc Farland Co., American joint commitee 1942.
- Schlimmer Joh. L. : Terminologie médico - pharmaceutique, Teheran 1952.

Winter's bark	۱۱۵	Wolf's bane	۸
- - Gewurzrind	-	Wood Anemone	۲۹
- - Zimmt	-	- Sorrel	۴۲۶
Wohlrriechend Veilchen	۲۶۵		

X, Y, Z

Xylopie d' Ethiopie	۸۳	Zaghalantah	۴۶
Yellow Gilliflower	۲۰۴	Zaghlil	-
- waterlily	۶۶	Zarer	۴۳۰
- weed	۲۰۹	Zariab	۶۰۳
- wood - Sorrel	۴۲۵	Zedarach	۵۲۹
Yassâr	۵۷۷	Zitronenbaum	۴۸۸
Ylang - Ylang	۸۷	Zwiebel - Zahnwurz	۲۴۶

نامهای فارسی گیاهان با استفاده از کتب علمی خارجی و کتابهای فارسی دانشگاهی و همچنین از یادداشت‌هایی که نگارنده از گیاهان ایران در موزه‌های گیاه‌شناسی پاریس، ژنوه و لندن (Kew Herbarium)، ضمن بررسی و نامگذاری آنها برداشته صورت گرفته است و چون گاهی یک نام فارسی معین برای چند گیاه متفاوت، در کتب علمی مختلف وارد گردیده، همواره سعی شده است که در متن کتاب و یا بصورت زیرنویس توضیحی در آن مورد داده شود. مانند آنکه نام بادرنجبویه در غالب کتب علمی و در Dorvault برای *Melissa officinalis* L. ولی در فلور ایران و لغت‌نامه شلیمر برای *Dracocephalum moldavica* L. ذکر گردیده است و حتی گیاه اول یعنی *M. officinalis* M.، بنام فارسی فرنجمشک در فلور ایران نامیده شده در حالیکه این نام در فرهنگ لغات طبی و داروئی شلیمر برای (*Calamintha officinalis* Moench.) *Melissa calamintha* L. ذکر شده است.

در کلیه موارد مذکور با توجه باعتبار مآخذ علمی و حتی مشورت و پرسش از همکاران متخصص، اقدام به ذکر نام اصلی گیاه گردید و حتی در غالب موارد، این گونه تردیدها در متن کتاب منعکس شده است.

کتب گیاهی و داروئی متعددی برای منظور فوق مورد استفاده قرار گرفته که به ذکر چند نمونه سهم آنها به شرح زیر مبادرت شده است:

- Flore de l'Iran par Dr. A. Parsa, 5 vol. et supplement, Tehran 1951 - 53.
- Terminologie médico - pharmaceutique, par J. L. Schlimmer, Tehran 1952.
- Dorvault : officine répertoire de pharmacie pratique, Paris 1982
- Useful plants and drugs of Iran and Iraq 1937.

— گیا تالیف دکتر حسین گل‌گلاب . ۱۳۴ تهران.

— رستنی‌های ایران تالیف دکتر صادق مبین ۳ جلد ۶۴-۱۳۵۸

— درختان و درختچه‌های ایران، دکتر حبیب‌الله ثابتی ۱۳۴۴

اساسی اعضاء مفید گیاهان که به حالت خشک شده در داروخانه هاویا در بازارهای داروئی عرضه می‌شود و همچنین عصاره‌های طبیعی، صمغ‌ها، رزین‌ها، گم‌رزین‌های گیاهی و غیره، با استفاده از فرهنگ‌های لغات طبی و داروئی، کتب داروئی مختلف، فارماکوپیه‌ها، Dorvault، مخزن الادویه و غیره تعیین شده است.

تصاویر کتاب حاضر که در تهیه آنها، نقاشان هنرمند بالاخص خانم بتول بغایری و آقای محمدحسن محمدیگی مداخله داشته‌اند از روی نمونه گیاهان ایران که در نواحی مختلف جمع‌آوری گردید، تهیه شده است. کتب و مجلات فراوانی نیز در توییه قسمتی از این تصاویر مورد استفاده قرار گرفته که مهمترین آنها بشرح زیر است:

- Baillon M. H. : Dictionnaire de Botanique, 4 vol. 1876.
- Barrel J. H. : Dictionnaire d'agriculture (Encyclopédie agricole complète) 4 vol.
- Bonnire G. : Flore complète illustrée de France, Suisse et Belgique 12 vol. Paris. Orlhac - 1911 - 34.
- Correvon H. : Champs et bois fleuris, 2 vol. 1922.
- Emberger L. : Traité de Botanique (Les végétaux vasculaires) 2 vol., Masson, Paris 1960.
- Fitting H. : Lehrbuch der botanik. Stuttgart 1954.
- Hallier E. : Flore Von deutschland (series) 1886.
- Pharmacognosy of : Ayurveda drugs, Kerala, Trivandrum, Series, 1951 - 66.
- Rendle A. B. : Classification of flowering Plants, 2 vol., 1930.
- Reutter L. : Traité de Matière médicale. Drogues végétales, Drogues animales et de chimie végétale, 1923.
- Seybold A. : Lehrbuch der Botanik (Serie) 1903.
- Smalien Karl : Lehrbuch der pflanzenkund 1903.
- Szafer Wl., Kulczynski St. : Rosliny polskie. Warszawa 1953.
- Pawlowsk B.

ضمائم مربوط به تیره‌های مختلف این کتاب

(۱)

تیره آلانه Ranunculaceae : صفحه ۶۲ بعد از سطر ۱۶

* *Ficaria verna* Huds.*Ranunculus ficaria* L. ، *F. ranunculoides* Roth.

فرانسه : Eclairette ، Petite Eclair ، Herbe aux hemorrhoides ، Ficaire

انگلیسی : Scharbockskraut ؛ Pile Wort ، Figwort ، Ficary ؛ آلمانی

ایتالیایی : Erba dell Emorroidi ، Favagello ، Ficaria ؛ عربی : حبشيشة الخطاف

گیاهی است علفی، چندساله، دارای ساقه بسیار کوتاه و خوابیده و ریشه‌های متعدد، متورم، غده‌ای دراز، به طول ۲ تا ۳ سانتیمتر و به قطر ۰۵ میلیمتر است. در زمین‌های مرطوب و نواحی سایه‌دار غالب نواحی اروپا، آسیای صغیر و قفقاز پراکندگی دارد ولی در ایران نمی‌روید. برگهای آن، پهنک مدور، قلبی شکل، نسبتاً ضخیم و واقع در سطح زمین دارند. دمبرگ درازی نیز که در انتهای، متورم و پهن می‌شود، پهنک را به ساقه متصل می‌سازد. گل‌های آن بزرگ، معمولاً عقیم، به پهنای ۲-۳ سانتیمتر، به رنگ زرد درخشان و مرکب از ۳ کاسبرگ و ۶ تا ۱۲ گلبرگ با ظاهر زیبا و ستاره‌ای شکل اند. پس از پایان گل دادن، گلها و برگهای گیاه از زمین می‌روند بطوریکه فقط ریشه‌های گیاه در داخل خاک باقی می‌مانند. با جدا شدن ریشه‌های متورم گیاه از یکدیگر، موجبات تکثیر فراوان آن به سرعت فراهم می‌شود و چون گاهی بعنوان زینت پرورش می‌یابد، سرعت تکثیر و ازدیاد پایده‌های متعدد گیاه باعث می‌شود که وسعت زیادی از زمین، توسط آن اشغال گردد بطوریکه خارج کردن همه آنها از محیط کشت به اشکال صورت گیرد.

با آنکه این گیاه در ردیف گیاهان سمی جای دارد ولی سمیت آن از انواع دیگر گیاهان این تیره مانند بعضی *Ranunculus* ها، کمتر بنظر می‌رسد زیرا برگهای خیلی جوان آن تحت نام *Rondelotte*، در نواحی مختلف کشور فرانسه بمصرف تغذیه می‌رسد. این برگها، طعم کمی تند، مانند بولاغ اوتی (علف چشمه) دارند و حتی به جای آن مصرف می‌شوند ولی اگر بزرگ شوند و رشد پیدا نمایند، طعم آنها تلخ تند و ناپسند می‌شود. ضمناً چنین شهرت دارد که سابقاً در زمان قحطی، ریشه متورم گیاه را پس از جوشاندن (بمنظور از بین بردن تلخی آن) مصرف می‌نمودند و از مخلوط آن با آرد، در تهیه بعضی اغذیه استفاده می‌کردند. تلخی طعم برگهای جوان نیز

ش ۲ . ۳ - *Ficaria verna*

۱- گیاه کامل ۲- مجموعه میوه ۳- برش قائم میوه

بر اثر جوشاندن و یا خشک کردن آن، از بین می‌رود ولی همین طعم کم برگهای جوان نیز باعث ناپسند نبودن، باعث مصرف آن بصورت سالاد، مخلوط با سبزیجات دیگر شده است.

اعضاء جوان گیاه، مخصوصاً اگر پرورش آن در اماکنی بانور کم صورت گیرد، فاقد طعم تلخ می‌شود و به تجربه دیده شده است که اگر گیاه در کارخانجات اره کشی، در بین خالک اره پرورش یافته باشد فاقد این طعم می‌گردد.

ترکیبات شیمیائی - اعضاء مختلف گیاه دارای نوعی اسیدفرار به نام **اسید فیکاریک** Ac. ficarique است که در گیاهان دیگر این تیره نیز دیده می‌شود بعلاوه دارای ساده‌ای به نام **فیکارین** Ficarine است که شباهت زیاد به ساپونین دارد (Stanislas Martin در سال ۱۸۵۹).

خواص درمانی - این گیاه سابقاً به عنوان ضد اسکوربوت، درمان خنازیر، رفع بیماریهای سینه و در قرون وسطی بعنوان تب‌بر مورد استفاده قرار می‌گرفته و یا مصرف آن بعنوان مذکور توصیه می‌شده است. اثر درمان هموروئید (وجه تسمیه گیاه) که برای آن قائل بوده و هستند، غیر قابل انکار می‌باشد.

Thomas Burnet (در سال ۱۶۹۸ میلادی) در آثار خود چنین آورده که در دوران بررسی‌های خود به سردی به نام Tarquin Schellenberg برخورد نموده بود که هموروئید را با استفاده از این گیاه، درمان می‌نموده است و برای ابتکار نیز خیسانده گیاه کامل را در آبجو، بکار می‌برده است. دانشمند مذکور با تجویز له شده این گیاه در آب به بیمارانی مبتلا به هموروئید، مشاهده می‌کرده که در همه سوار، معالجه بیمارانی با موفقیت انجام می‌گرفته است. بعلاوه گلهای این گیاه را در زرده تخم مرغ برای مصرف در صبح ناشتا نیز بکار می‌برده است. در آثار او به نام Thesaurus medicinae practicae نیز چنین ذکر گردید که اعضاء این گیاه اثر قطعی در درمان هموروئید ظاهر می‌نماید.

بسیاری از پزشکان قرون ۱۷ و ۱۸ میلادی، از گیاه مذکور بعنوان درمان هموروئید استفاده بعمل می‌آورده‌اند مانند آنکه Neuhausen در سال ۱۸۵۴ اثر آنرا در درمان هموروئید فاطح ذکر نموده و چنین اظهار داشته که با مصرف دم کرده ریشه‌های ستورم گیاه، اگر مدتی اداسه پیدا نماید عمل دفع، منظم میگردد و به اینصورت، شدت بیماری از بین می‌رود و تدریجاً بهبودی حاصل می‌شود. پزشکان دیگر مانند Berlemont و Van Holsbeek در سال ۱۸۵۹ و سپس Stanislas Meunier در اواخر قرن ۱۹ نیز به همین نتیجه قطعی در درمان هموروئید رسیدند.

بررسی‌های ارزنده و پی‌گیر Dr. H. Leclerc بنیان گزار فیتوتراپی، نظریه دانشمندان مذکور را تایید کرد بطوریکه چنین اعلام شد که استفاده از این گیاه در درمان هموروئید باعث می‌شود که درد و ناراحتی‌های بیمار تسکین یابد و خونریزی ناشی از آن، قطع شود بعلاوه تورم سیاهرگها، کاهش کلی حاصل نماید.

از ریشه گیاه در بلژیک برای درمان هموروئید، به صورت عصاره، حب، شربت، پودر، ذم کرده ۵ تا ۶ در هزار استفاده بعمل می‌آید. در استعمال خارج، پماد آن به صورت مالیدن بر روی عضو، جهت درمان هموروئید، مصرف دارد.

صور دارویی: پودر بمقدار ۲ تا ۴ گرم مخلوط در عسل یاقند، شربت، عصاره روان، الکلتور (بمقدار ۴ قطره و ۳ مرتبه در روز) - در استعمال خارج، پماد حاصل از ۵ گرم عصاره نرم ریشه، مخلوط با ۵ گرم اونگان پوپولئوم، به صورت مالیدن بر روی عضو.

اونگان پوپولئوم از جوانه خشک شده شالک (Populus nigra L.) و برگ خشک شده گیاهانی مانند بلادون، ژوسکیام، تاجریزی و خشخاش، پیه خوک والکل ۹۰ درجه به ترتیب به مقادیر ۸۰ گرم، ۱۰۰ گرم، ۱۰۰ گرم، ۱۰۰ گرم، ۱۰۰ گرم، ۱۰۰ گرم، ۴۰۰ گرم و ۴۰۰ گرم تهیه می‌شود (برای طرز تهیه به صفحه ۱۰۱ جلد ۴ کتاب مراجعه شود).

تیره زرشک Berberidaceae: صفحه ۸۲ بعد از سطر ۴

ریزوم و ریشه این گیاه طبق بررسی‌های جدید که بعمل آمده علاوه بر بربرین، دارای اوکسیاکانتین و بریامین است.

ریشه و ریزوم گیاه از نظر درمانی، اثر ضد نزله، رفع استفراغ و بطور خفیف اثر صفرا بر و ملین دارند و از آنها، جهت درمان بیماری‌های پوستی مانند پسوریازیس، اکزما، همچنین کاستریت‌های همراه با التهاب کیسه صفرا (Cholecystitis) و رفع ترشحات سهلی (ترشحات بی‌رنگ زنانگی Leucorrhoea) استفاده بعمل می‌آید. مصرف آن در کتب دارویی کشور آمریکا وارد است.

تیره شاه‌ترة Fumariaceae: صفحه ۱۷۲ بعد از سطر ۵

این گیاه ونوع دیگر آن به نام F. micrantha Lag. در بعضی نواحی مانند روسیه و هند، به مصارف درمانی مانند پائین آوردن فشارخون می‌رسند (P. Delaveau 1980).

نوع اخیر که در مناطق شمالی ایران مانند گرگان (فلور ایران) پراکنده گیاهی یکساله با برگهای منقسم و گل‌های گلی‌رنگ است.

تیره شنب بو Cruciferae : صفحه ۱۸۸ بعد از سطر ۲۷

از تمام قسمت های این گیاه بوئی استشمام می شود که موجب متفرق کردن حشراتی مانند ساس، کبک و غیره می گردد و اگر گاو یا گوسفند از این گیاه تغذیه نمایند بوی آن در شیر، کره، پنیر و همچنین در گوشت دامها احساس می شود.

* *Lepidium graminifolium* L.

فرانسه : Petite Passerage آلمانی : Grasblättrige ایتالیائی : Erba disciata

گیاهی علفی، چند ساله، دارای ساقه ای به ارتفاع ۴ تا ۸ سانتیمتر و ریشه راست و نسبتاً ضخیم است. گل های کوچک سفید رنگ آن در ماه های خرداد و تیر ظاهر می شود. در نواحی مرطوب، اما کن مترك، کنار رودخانه ها، حاشیه تخته سنگها و نظایر آن می روید. میوه آن خورجینک (سیلیکول)، بی کرک و نوك تیز است. از تمام قسمت های گیاه بوی قوی استشمام می شود.

پراکندگی آن بصورتی است که در غالب نواحی منطقه مدیترانه مخصوصاً قسمت های مرکزی کشور فرانسه یافت می شود.

خواص درمانی - اثرات درمانی این گیاه شبیه نوع دیگر آن یعنی *L. latifolium* L. است بطوریکه غالباً به جای آن مورد استفاده قرار می گیرد. اطباء قدیم مانند Servilius. Damocratis که در قرن اول میلادی می زیسته اند، برای آن اثر قوسز کننده پوست (توجه خون به قسمتهای سطحی یک عضو) و درمان روماتیسم قائل بوده اند.

در ایران نمی روید.

صفحه ۱۹۲ بعد از سطر ۸

* *Coronopus procumbens* Gilib. - گیاهی

کوچک، علفی، دارای ساقه منشعب و برگ های مرکب از قطعات دنداندار است. ارتفاع ساقه آن به تفاوت بین ۳ تا ۳ سانتیمتر می باشد. گل های سفید رنگ و کوچک و میوه ای به صورت خورجینک (سیلیکول)، با سطح ناصاف و منتهی به نوك باریک دارد. در نواحی مختلف جنوب اروپا می روید ولی در ایران یافت نمی شود.

گیاه مذکور دارای اثر مدر و ضد اسکوربوت است و ساقه های برگدار آن بحالت تازه و بصورت خام مصرف می شود.

انواع دیگری از آن، در نواحی مختلف امریکا پراکندگی دارند که از آنها بعنوان مدر

استفاده درمانی بعمل می آید.

صفحه ۲۴۸ بعد از سطر ۳

دو گیاه زیر که هر دو در ایران نمی رویند (فلور ایران)، دارای اثر درمانی مشابه *Cardamine bulbifera* (L.) Crantz می باشند.

Dentaria pinnata Link. - گیاهی علفی، به ارتفاع در حدود ۳ سانتیمتر و دارای برگ های منقسم به ۷ تا ۹ برگچه واقع در ۲ ردیف، بایک برگچه انتهائی است. ریزوم پوشیده از فلس های مدور دارد. در نواحی کوهستانی کشور فرانسه مخصوصاً آلپ، ژورا و پیرنه می روید.

Dentaria digitata Link. - گیاهی علفی و دارای برگ های با ظاهر بادبزنی است. گل های با کاسه گلبرگ مانند، به رنگ گلی یاسایل به بنفش و ریزوم پوشیده از فلس های نوك تیز (بخلاف نوع قبلی) دارد. در نواحی کوهستانی می روید مانند آنکه در ارتفاعات ۱۰۰ تا ۱۷۰۰ متری کشور فرانسه و استثنائاً تا حد ۱۰۰ متری یافت می شود. در دانه های جنوبی وژ (Vosges) و پیرنه نیز پراکنده است.

اثر درمانی آن و نوع قبلی، شبیه *Cardamine bulbifera* (L.) Crantz است.

تیره بنفشه Violaceae : صفحه ۲۷۲ بعد از سطر ۱۷

Anchietia Salutaris A. S. H. - گیاهی است علفی که در نواحی مختلف برزیل پراکندگی دارد. در ریشه اش که تنها قسمت مورد استفاده گیاه است، مواد رزینی، پکتیکی و گلوکزیدی به نام آنکی تین Anchietine یافت می شود. این گلوکزید در صورت خلوص به شکل بلورهای سوزنی شکل، به رنگ زرد، بی بو و دارای طعم ناپسند به دست می آید. بمقادیر زیاد در الکل حل می شود ولی در اثر غیر محلول است (Reutter, L.). از ریشه اش بعنوان مسهل و رفع عوارض سیفیلیس، در نواحی محل رویش به صورت جوشانده استفاده بعمل می آید. وجود گلوکزید مذکور و اختصاصات آن در کتب علمی جدید و همچنین در فارماکوپه ها انعکاس ندارد.

تیره زیرفون Tiliaceae : صفحه ۴۰۲ بعد از سطر ۳

علاوه بر گل و براکته، پوست تیول های دارویی مذکور نیز به مصارف درمانی می رسد. برای اینکار ساقه درختان ۲ تا ۳ ساله را از قاعده قطع می کنند و پوست آنرا پس از جدا کردن از ساقه، به صورت قطعاتی در آورده در معرض استفاده قرار می دهند.

پوست ساقه تیول های داروئی ، طبق بررسی های جدید (۱) دارای ترکیباتی به شرح

زیراست:

- ۱- گلوئوسیدهای مختلف
- ۲- اسیدفنل های مختلف ، اسیدهای کوماریک (ac. Coumarique) ، کافئیک ، پروتوکاتشیک، کاروژنیک و اسیدگالیک .
- ۳- اسیدهای آمینه
- ۴- ماده ای به نام تیلی روزید tiliroside .
- ۵- کومارین ها (فراگوزید fraxoside و اسکولوزید esculoside).
- ۶- فوروگلوئوسینول Phoroglucinol ، که اثرات فارماکولوژیکی پوست درخت را مربوط به آن می دانند .

فوروگلوئوسینول Phoroglucinol (فلوروگلوئوسین Dilospan S ، phloroglucin) به فرمول $C_9H_8O_3$ و به وزن ملکولی ۱۶۰ است. از احیاء اسید تری نیتروبنزویک یا تری نیتروبنزن (trinitrobenzene) توسط Pascoe در سال ۱۹۵۵ به دست آمده است (۲) . فوروگلوئوسینول به صورت باوریه های ریز سفید رنگ روئوبنزیک در آب (حلال) به دست می آید. در گرمای ۲۱۸ درجه ذوب می شود. طعم شیرین دارد. در ۱ قسمت آب و ۱ قسمت الکل حل می گردد. در اثر محلول است . فوروگلوئوسینول دارای اثر ضد تشنج است و باید در ظروف مسدود و دور از نور نگهداری شود. دارای مصارف صنعتی است.

در طب عوام ، پوست درختان مذکور بعنوان سدر در موارد سنگ کلیه ، پائین آوردن فشارخون، تقویت کبد، در ناراحتی مختلف این عضو مورد استفاده قرار می گیرد ولی، بررسی هائی که با مصرف عصاره پوست بعمل آمده چنین مشخص گردید که این اثر پایدار نیست بطوریکه پس از پائین آمدن فشارخون، مجدداً حالت اولیه پیش می آید یعنی فشارخون بالا می رود. جوشانده ۱ گرم پوست درختان تیول در یک لیتر آب ، اثر انقباضی کلروباریوم را در ماهیچه های صاف از بین می برد. از خواص مهم و درمانی دیگر آن اینست که در رفع قولنج های کبدی و ناراحتی های

1- Actualités pharmaceutiques, par P. Delaveau , N. 191, Sept. 1982.

2- Pascoe. Chem. Products, 42, 402 (1955).

سیگرن ، موثر واقع می شود . برای این منظور نوعی عصاره آنرا [Nebulizat aqueux (۱)] که باعث رفع ناراحتی های ناشی از سیگرن (Migraine digestive) و قولنج های کبدی ناشی از اختلالات این عضو می شود، بمقدار ۱ تا ۵ گرم در روز بکار می برند. از گل و پراکنه های تیول های داروئی در تهیه فرآورده های زیبائی و بهداشتی و همچنین در عطرسازی استفاده بعمل می آورند.

جوشانده ۵ تا ۱۰ گرم برگ و پوست در یک لیتر آب برای مصارف داخلی و ۵ تا ۶۰ در هزار آن در استعمال خارج جهت پانسمان زخمها و به صورت لوسیون و بخور در موارد مختلف مورد استفاده قرار می گیرد.

مبوه انواع تیول نیز به مصارف مختلف می رسد مانند آنکه از آن بجای قهوه و در قرن هیجدهم در آلمان با افزودن گل های گیاه ، نوعی شکلات تهیه می کردند. از مخلوط پودر برگ های خشک شده تیول با آرد جو ، آرد سبزرنگی به دست می آید که به صورت نوعی غذای ازته (۱۳۸۸ درصد ازت) می تواند مصرف شود (Dr. H. Leclesrc 1943) .

نوع دیگر تیول ها که اخیراً وارد بازارهای داروئی شده و از آن بعنوان ضد تشنج استفاده بعمل می آید ، *T. tomentosa* Moench. * ، *T. argentea* Desf. است که پرورش آن امروزه بعلت آنکه در مقابل آلودگی های هوا مقاومت دارد توسعه یافته است.

تیره نارنج Rutaceae : صفحه ۱۰۵ بعد از سطر ۲

Agathosma betulina (Berg.) Pill. * - گیاهی کوچک ، بومی کاپ و نواحی مختلف جنوب افریقا است . قسمت مورد استفاده آن، برگ های گیاه است که در زمان گلدادن تا تبدیل گل به میوه، چیده می شوند. دارای ۵ تا ۲۰ درصد اسانس است که ۲۵ تا ۴۰ درصد

۱- *Nebulizat* - عبارت از عصاره خشکی است که بنحو بسیار سریع و بصورت صنعتی تهیه می شود. این عصاره با عصاره خشکی که تهیه آن در کدکس ذکر گردیده تفاوت دارد. اساس تهیه آن بدین نحو است که عصاره مایعی را که منظور تهیه، عصاره خشک از آنست از یک دیسک دوار که با سرعت بسیار زیاد می گردد عبور می دهند. با این ترتیب، عصاره مایع آنآ به صورت ذرات بسیار ریز در فضای اطاق پراکنده می شود و تدریجاً به ته اطاق می رسد. در این هنگام آنرا تدریجاً توسط دستگاهی خارج می کنند و پس از عبور از فیلترها و انجام اعمال دقیق ، در ظرفی جمع آوری می نمایند. از عصاره خشک حاصل بصورت مختلف استفاده بعمل می آورند.

آنرا دیوسفنل diosphenol تشکیل می‌دهد و علاوه دارای لیمونن ومانتون است. از نظر درمانی، اثر ضد عفونی‌کننده سنجاری ادرار و سدر دارد از اینجهت در سوارد التهاب مثانه و سجرای ادرار و پروستات مورد استفاده قرار می‌گیرد. استفاده اختصاصی از آن، جهت درمان نزله حاد ورم مثانه است. (B.H.P.)، در ایران نمی‌روید.

تیره شال سنجد Meliaceae : صفحه ۵۳۵ بعد از سطر ۱۸

Guarea rusbyi (Britton) Rusby * - درختی است که به حالت وحشی در ناحیه شرقی Andean واقع در دامنه‌های بلوی می‌روید. پوست آن دارای الکلوئیدی به نام روس بی‌ئین rusbyine، نوعی گلوکزید و سجاوی از رزین‌های مختلف است و علاوه دارای ۲ درصد اسانس، تانن و نوعی ماده روغنی است (B.H.P.). وجود این الکلوئید در کتب علمی جدید در گیاه مذکور ذکر نشده است. پوست این درخت که قسمت مورد استفاده آن است، به صورت قطعات مسطح به طول حداکثر ۶، به پهنای ۱ سانتیمتر و به ضخامتی به تفاوت بین ۵ تا ۱۲ میلی‌متر می‌باشد ولی آنچه که به بازارهای دارویی عرضه می‌شود، قطعاتی به ابعاد کوچکتر از آنست. سطح خارجی آن به رنگ خاکستری-قهوه‌ای یا قرمز-قهوه‌ای، در ناحیه‌ای از پوست که عاری از لایه‌های چوب‌پنبه‌ای است می‌باشد. در سطح خارجی پوست، لکه‌های سفیدرنگ جلبک‌ها، بوضوح طولی دیده می‌شود. از سوزاندن پوست درخت نباید بیش از ۹ درصد خاکستر برجای نماند.

خواص درمانی - خلط‌آور ولی بمقادیر زیاد، قی‌آور است. اثر اشتها آور دارد. از نظر درمانی بیشتر به مصارف درمان برونشیت‌های مزمن می‌رسد.

صوردارویی - گردبرگ بمقدار ۵ ر. تایک گرم و سرتبه در روز یا بصورت جوشانده (بعنوان قی‌آور به مقدار بیشتر یعنی ۱۰ تا ۳ گرم) - عصاره سابع، همراه با مواد خلط‌آور دیگر. عصاره مذکور به نسبت برابر از پوست درخت و الکل ۶۰ درجه تهیه می‌شود و مقدار مصرف آن نیز به تنهایی، ۵ ر. تایک میلی‌لیتر می‌باشد (Martindale 1982). در ایران نمی‌روید.

تیره خاس Aquifoliaceae : صفحه ۵۴۸ بعد از سطر ۲۲

سمومیت - برگ انواع مختلف Ilex، بعلت دارا بودن مقدار نسبتاً زیاد کافئین (۱۸ تا ۲ درصد در نوع Ilex paraguensis St. Hill)، در تهیه نوشابه‌ها مورد استفاد قرار می‌گیرد. مقدار این ماده در گونه‌های دیگر این گیاه بسیار جزئی است.

با بررسی‌هایی که توسط محققین مختلف بر روی برگ I. aquifolium بعمل آمد (۱)، نوعی ساپونین با اثر همولیتیک (haemolitique) در آن مشخص گردید. محقق دیگر مانند R. A. War در سال ۱۹۳۲ نشان داد که عصاره سیوه و دانه گیاه دارای اثری مشابه دی‌پیتال است.

بررسی جدید که توسط H. Budzikiewicz و H. Thomas در سال ۱۹۸۰ صورت گرفت، وجود ترکیبات تری‌ترین و بمقادیر بسیار جزئی (معادل ۳ میلی‌گرم در هر ۲ کیلوگرم سیوه) از bis-nor-monoterpene که ساختمان شیمیائی جدیدی دارد در سیوه گیاه مشخص گردید.

سمومیت از سیوه این گیاهان، با مصرف بیش از ۲ عدد آن، به تناسب سن با عوارضی مانند اختلالات معدی - روده‌ای نظیر احساس درد در ناحیه شکم، استفراغ و اسهال پیش می‌آید و حتی در بعضی کتب قدیمه چنین آمده است که مصرف مقادیر زیاد سیوه این گیاهان موجب مرگ را نیز فراهم آورده است.

تیره پوسته Anacardiaceae : صفحه ۵۶۶ بعد از سطر ۴

پوست ریشه گیاه که مصارف درمانی دارد به صورت قطعاتی به طول ۱-۴، به پهنای ۵ ر. تایک سانتیمتر و به ضخامت تا حد ۳ میلی‌متر است. سطح خارجی آن به رنگ قرمز - قهوه‌ای است و اگر قسمت خارجی که به صورت ورقه‌های کوچک در می‌آید از آن جدا شود، پوستی قهوه‌ای رنگ تا مایل به سفید و یا سفید ظاهر می‌شود. درونی‌ترین لایه آن، رنگ قرمز - قهوه‌ای روشن تا کرم دارد. بوی آن ضعیف و طعم آن لعابی است.

برای پوست ریشه بطوریکه ذکر شد اثر کم‌کننده قند خون در درمان بیماری قند قائل‌اند و از آن در موارد بی‌اختیاری دفع ادرار (هنگام شب دراطفال) استفاده بعمل می‌آورند. در تهیه فرمولی برای منظور اخیر، می‌توان ریشه گیاه مذکور را با اعضاء داروئی گیاهانی به شرح زیر:

Equisetum arvense L.

Gentiana lutea L.

Agrimonia Eupatoria L.

1- Balansard, J. and P. Flandrin: Heterosides of the leaves of the holly tree (I. aquifolium), Chem. Abstr. 45, 7307, 1951.

استفاده بعمل آورد

در ایران نمی‌روید.

تیره عناب Rhamnaceae : صفحه ۶۰۱ بعد از سطر ۲۲

* *Rhamnus Alaternus* L.

فرانسه : Sanguin blanc ، Nerprun Alaterne ، Alaterne

انگلیسی : Alaternbaum ، Barren privet ، Alaternus

ایتالیائی : Alaterno عربی : اسلیس (Amlilis)، اسلیس ، زفرین (Zafrin)

درختچه‌ایست که در زمین‌های بایر نواحی جنوبی اروپا مانند منطقه مدیترانه می‌روید و برحسب شرایط محیط زندگی ، ساقه‌ای به ارتفاع متفاوت پیدا می‌کند مانند آنکه در زمین‌های سنگلاخی و شکاف سنگها، ساقه‌اش به ارتفاع کم ولی در اراضی مساعد، به طول ۴ تا ۶ متر می‌رسد. از مشخصات آن اینستکه برگهای، خشن ، پایا ، ضخیم و به رنگ سبز شفاف در سطح فوقانی پهنک دارد. گل‌های آن به رنگ مایل به زرد و فاقد کاسه‌اند بطوریکه از این نظر بسه سهولت تشخیص داده می‌شود . در اوایل بهار تا خردادماه گل می‌دهد. میوه‌اش بصورت سته و به رنگ قرمز است ولی تدریجاً به رنگ تیره و سیاه در می‌آید.

سجل رویش و پراکندگی آن، در اراضی آهکی و دامنه‌های کم ارتفاع تا حد ۱۰۰۰ متری است ضمناً در بعضی نواحی نیز بعنوان زینت پرورش می‌یابد.

قسمت مورد استفاده این درختچه، پوست ساقه و برگهای آنست که در زمان معین پس از رشد کامل برگها چیده می‌شود و به بازارهای دارویی عرضه می‌گردد.

خواص درمانی - امروزه تصور می‌کنند که این درختچه همان گیاهی باشد که در زمان ثئوفراست و جالینوس به Phylikه موسوم بوده و از آن، برای مصارف درمانی، مشابه گونه‌های دیگر استفاده بعمل می‌آورده‌اند.

پوست ساقه آن دارای اثر ملین است ولی برگهای آن اثر قابض دارند و از آنها به صورت غرغره ، جهت رفع درد گلو استفاده بعمل می‌آورند. برای اینکار نیز جوشانده ۳۰ در هزار آنرا بکار می‌برند. چوب متعفن دارد.

در ایران نمی‌روید.

R. wightii W. et Arn. درختچه‌ایست که در نواحی مختلف هندوستان مانند مدرس ،

بمبئی و سیلان می‌روید. پوست ساقه آن در نواحی محل رویش به مصارف درمانی مشابه انواع

دیگر این گیاه می‌رسد مانند آنکه بعنوان ملین و مسهل مورد استفاده قرار می‌گیرد.

R. alpina L. * که به نرپرن آلپ (Nerprun des Alpes) موسوم است، در ارتفاعات ۴۰۰ تا ۱۵۰۰ متری ناحیه بورگونی (Bourgogne) در ژورا ، پیرنه و آلپ پراکندگی دارد . از پوست ساقه و شاخه‌های آن مانند پوست بوردن (Bourdaine) استفاده درمانی بعمل می‌آید زیرا مانند آن، دارای مشتقات آنتراکینونی است. مقدار اسودین موجود در آن، معادل ۳۰ درصد می‌باشد (Maurin در سال ۱۹۲۲ میلادی).

انواع دیگر این گیاهان نیز بعلت دارا بودن مشتقات آنتراکینونی مختلف و اثر مسهلی، مخصوصاً در نواحی محل رویش مصرف می‌گردند که بعلت موجود نبودن در ایران و همچنین غیر مهم بودن، از ذکر آنها خودداری بعمل آمده است.

Ceanothus reclinatus L' hért. * - درختچه‌ایست که در آنتیل پراکنده است. پوست ساقه آن مصارف درمانی دارد و به بازارهای دارویی عرضه می‌شود. دارای گلوکزیدهای مختلف با ترکیب شیمیائی نامعین، تاننات‌ها، مواد رزینی و لعاب دار است. از پوست گیاه بعنوان تب‌بر و قابض، تحت نام Palo amargo ، در نواحی محل رویش استفاده درمانی بعمل می‌آید. استفاده از آن در بعضی کتب مفردات پزشکی منعکس است (Reutter L. 1923).

نوع مفید دیگر آن، گیاه زیر است:

C. americanus L. * - درختچه‌ایست که در نواحی مختلف امریکای مرکزی مانند مکزیک می‌روید. برگ و پوست آن بطوریکه قبلاً نیز اشاره شد، بعلت دارا بودن تانن، بعنوان قابض مصرف می‌شود و بیشتر در نواحی محل رویش به مصارف درمانی می‌رسد. در اعضاء این گیاه، بطوریکه در بعضی کتب مفردات پزشکی ذکر گردیده. ماده‌ای به نام **سه‌آنوتین** Géanothine وجود دارد. این ماده که نوعی الکلوئید است در آب غیر محلول ولی در اسیدهای رقیق بمقادیر زیاد حل می‌شود.

در کتب علمی جدید مانند سرکایندکس، وجود این ماده در گیاه مذکور انعکاسی ندارد ولی بجای آن نوعی ماده اسیدی به نام **اسید سه‌آنوتیک** (Ceanothic acid) با مشخصات و فرمول زیر وارد شده است:

اسید سه‌آنوتیک (اسولیک اسید emmolic acid)، به فرمول $C_{16}H_{24}O_6$ و به وزن - ۳۶۷.۸۶ است. این ماده اسیدی از گیاه مذکور، که به چای نیوجرسی New Jersey tea موسوم است توسط Julian و همکارانش به دست آمده است (1). مشابهت این اسید با اسید -

1- Julian et al., J. Am. Chem. Soc. 60, 77 (1938).

اسولیک توسط Mechoulan ، مسلم گردیده است (۱). فرمول گسترده آن نیز توسط محقق اخیر، تعیین شده است.

اسید سه‌آنوتیک، به حالت متبلور در مخلوط متانول و اتر به دست می‌آید. در گرمای ۳۵۶ تا ۳۵۷ درجه ذوب می‌شود.

دی‌متیل استر (Dimethyl ester) این اسید به فرمول $C_{14}H_{20}O_6$ است و در مخلوط اتر و اتر دویترول متبلور می‌شود. نقطه ذوب آن، گرمای بین ۲۲۱ و ۲۲۳ است (برک-ایندکس). برای آن و اسید سه‌آنوتیک، خواص درمانی ذکر نشده است.

صفحه ۵۷ بعد از سطر ۳

نوع دیگری از *Thalictrum* ها به نام *T. dasycarpum* Fisch. et Lall.، مولد ماده‌ای با اثر ضد سرطانی به نام تالیکارپین است.

تالیکارپین *Thalicarpine*. دارای اثر جلوگیری‌کننده از تشکیل تومورهای سرطانی و الکتالوئیدی به فرمول $C_{41}H_{48}N_2O_8$ و بوزن مولکولی ۶۹۶٫۸۱ است. استخراج آن از گیاه مذکور توسط Kupchan و همکارانش (۱)، تعیین فرمول گسترده آن بوسیله *Yokoyamia, Kupchan* (۲) و ستر توتال آن توسط *Liepa, Kupchan* (۳) انجام گرفته است.

تالیکارپین، به صورت بلورهای سوزنی‌شکل در اسات اتیل به دست می‌آید. در گرمای بین ۱۶۰ تا ۱۶۱ درجه ذوب می‌شود.

تالیکارپین از نظر درمانی دارای اثر ضد میکروبی، پائین آورنده فشار خون و همچنین ضد سرطانی است (W. N. Bhakuni در سال ۱۹۸۲). وجود گیاه مذکور در ایران ذکر نشده است (۴).

صفحه ۶۰ بعد از سطر ۱۴

Actaea pachypoda Ebl. گیاهی است چندساله که در نواحی مختلف امریکا پراکنندگی دارد ولی در ایران نمی‌روید. از نظر درمانی اثر تصفیه‌کننده خون، نرم‌کننده و مسکن عصبی دارد. مصارف آن در طب عوام نسبتاً زیاد است بطوریکه از آن، جهت درمان سرماخوردگی، سرفه، احتقان، اسهال، درد معده، سردرد و رماتیسم استفاده بعمل می‌آید. مردم نواحی

1 - Kupchan et al., J. Pharm. Sci. 52, 985 (1963).

2 - Kupchan, Yokoyamia, J. Am. Chem. Soc. 86, 2177 (1964).

3 - Kupchan, Liepa, Chem, Commun. 1971, 599.

4 - La Flore de l'Iran, par Dr. Ahmad Parsa, Tome I. Tehran, 1951.

1- Mechoulan, Chem. and Ind. (London) 1961, 1835.

مختلف امریکا، از آن در طبابت‌های سنتی استفاده‌های درمانی نسبتاً فراوان بعمل می‌آورند. مانند آنکه در ناحیه‌ای بنام Arikas، گرد ریشه خشک شده گیاه را جهت زفع خون‌مردگی و درمان التهاب بکار می‌برند. چای ریشه گیاه را نیز بصورت غرغره جهت رفع التهاب و خارش و همچنین زیادکننده ترشحات شیر بصورت نوشیدن، بکار می‌برده‌اند. دارای اثر رفع خونریزی (خونروی در فواصل قاعدگی) است.

در هموپاتی از آن برای درمان آرتزیت و رماتیسم استفاده بعمل می‌آورند. مصرف آن مخصوصاً اگر ریشه و میوه گیاه، بی‌رویه بکار رود ایجاد مسمومیت می‌کند بطوریکه در مصارف داخلی ایجاد تهوع، استفراغ، تورم معده و روده، تنگی نفس و هذیان می‌نماید.

صفحه ۸۲ بعد از سطر ۲۴

از گیاهان دیگر تیره زرشنگ، *Nandina domestica* Thunb. را ذکر می‌نمائیم که در آن ماده‌ای به نام نان‌دی‌نین یافت می‌شود.

گیاه مذکور در نواحی مختلف چین و ژاپن می‌روید و علاوه بر الکلوئید مذکور، بربرین نیز در اعضاء آن وجود دارد. جوانه‌های تازه این گیاه دارای اسید سیانیدریک، به حالت ترکیب با گلوکز می‌باشند (Reutter).

نان‌دی‌نین *Nandinine* (تستراهیدروبربرین tetrahydroberberine...)، الکلوئیدی به فرمول $C_{19}H_{19}NO_4$ و بوزن ملکولی ۳۲۵٫۳۵ است. استخراج آن از پوست ریشه گیاه مذکور توسط Eikman^(۱)، تعیین فرمول گسترده آن بوسیله Kitasato^(۲) و سنتز آن توسط Kametani^(۳) و همکارانش انجام گرفته است.

فرم راسمیک این ماده، به صورت بلورهای سوزنی شکل و بی‌رنگ، در اتانول به دست می‌آید و در گرمای بین ۱۸۳ و ۱۸۵ درجه نیز ذوب می‌شود.

فرم لوژیتر آن در اتر، حالت تبلور پیدا می‌کند و در گرمای بین ۱۹۵ و ۱۹۶ درجه نیز ذوب می‌گردد.

1 - Eikman, Ber. 17, 441, 1884; Kitasato, J. Pharm. Soc. Japan 522, 1 (1925).

2 - Kitasato Acta Phytochim. (Japan) 3, 175 (1927), C. A. 22, 1779 (1928).

3 - Kametani et al., J. Chem. Soc. (C) 1969, 2036.

فرم راست‌گرد آن (دکستروژیتر)، در مخلوط کلروفورم و اتر متبلور می‌شود و در گرمای بین ۱۹۵ و ۱۹۶ درجه نیز ذوب می‌گردد. برای آن اثر درمانی ذکر نشده است. گیاه مذکور در ایران نمی‌روید.

صفحه ۸۸ بعد از سطر ۸

Helicteres isora Linn. - گیاهی است بوته‌مانند یا بصورت درختچه کوچک، بارتفاع ۱٫۵ تا ۴٫۵ متر که در مناطق حاره آسیا، نواحی شرقی هند (بیشتر در جنگلها) می‌روید و بعضی انواع آن در قاره امریکا، West Indies پراکنده است^(۱). ریشه، پوست ساقه و میوه گیاه به مصارف درمانی می‌رسد.

از ریشه و پوست شاخه‌های این درختچه بعنوان خلط‌آور، قابض و رفع ترشحات شیر، توسط مردم نواحی محل رویش گیاه، استفاده بعمل می‌آید. بعلاوه برای درمان دیسانتری نیز آنرا بکار می‌بردند. مخلوط گرد دانه گیاه در روغن کرچک نیز جهت رفع ناراحتی‌های گوش و درمان ترشحاتی که از گوش خارج می‌شود (Otorrhoea) مصرف می‌شود. در طبابت‌های سنتی از شیره ریشه آن جهت درمان دیابت و از میوه گیاه برای رفع ناراحتی‌های معده، دل‌پیچه و درد معده استفاده بعمل می‌آید بعلاوه میوه آن جهت دفع انگل‌های روده در اطفال بکار می‌رود.

غلاف میوه گیاه نیز در بعضی از نواحی محل رویش بمصارف درمان اسهال‌های ساده، دیسانتری و زیاد شدن اشتها در مبتلایان به بی‌اشتهائی می‌رسد. در ایران نمی‌روید.

صفحه ۹۳ بعد از سطر ۸

از دو نوع *Cocculus* به نامهای *C. trilobus* D.C. و *C. sarmentosus* Diels، ماده‌ای به نام تری‌لوییین به دست آمده است.

1 - Morton, J. F.: Medicinal Plants, Botany, Culture and uses, U. S. A. 1977.

تری لوبین Trilobine. ماده‌ای به فرمول $C_{35}H_{72}N_4O_5$ و بوزن ملکولی ۵۶۲۶۴ است. استخراج آن از دو گیاه مذکور توسط Tomita و همکارانش^(۱) و تعیین فرمول گسترده آن بوسیله Tomita و Inubushi^(۲) انجام گرفته است. محققینی مانند Y. Inubushi و همکارانش^(۳)، ماده مذکور و ایزوتری لوبین Isotrilobine را سنتز نموده‌اند (سنتز توتال).

تری لوبین، به حالت متبلور به دست می‌آید. در گرمای ۲۳۷ درجه نیز ذوب می‌شود. در آب غیر محلول است ولی بمقادیر کم در الکل، استن و اتر حل می‌شود. انحلال آن در کلروفرم، بمقادیر زیاد صورت می‌گیرد.

صفحه ۹۳ بعد از سطر ۸

از نوعی گیاه دیگر این تیره بنام:

Sinomenium acutum (Thunb.) Rehd., Wils.

= *Cocculus diversifolius* D. C.

ماده‌ای به نام سینومنین به دست آمده است.

سینومنین *Sinomenine* (Kokoline, Coculine, Cucoline)، به فرمول $C_{19}H_{23}NO_4$ ، و به وزن ملکولی ۳۲۹۳۸ و یک ایزومر نوری ماده‌ای به نام Methoxythebainone است. استخراج آن از ریشه گیاه مذکور توسط Gato^(۴) و تعیین فرمول گسترده آن بوسیله Kondo و Ochiaie^(۵) انجام گرفته است. محققینی مانند S. FU و همکارانش نیز اثرات فارماکولوژی آنرا مشخص نمودند^(۶).

1 - Tomita et al., J. Pharm. Soc. Japan 48, 83 (1928).

2 - Tomita, Inubushi, Nomura, Tetrahedron Letters 1962, 1133.

3 - Y. Inubushi et al., Chem. Pharm. Bull. 25, 1636 (1977).

4 - Gato, J. Chem. Soc. Japan 44, 795 (1923).

5 - Kondo, Ochiaie, Ann. 470, 224 (1929).

6 - S. Fu et al., Hsueh, Hsueh Pao 10, 673 (1963).

سینومنین، به صورت بلوریه‌های سوزنی شکل و مجتمع به دست می‌آید. در گرمای ۱۶۱ درجه ذوب می‌شود. در الکل، استن، کلروفرم و قلیائیات رقیق حل می‌گردد. انحلال آن در آب، اتر و بنزن بمقدار بسیار کم صورت می‌گیرد.

مقدار کشنده آن در ۵۰ درصد از موش‌های مورد آزمایش، ۵۸۰ میکروگرم بر حسب هر کیلوگرم وزن جانور است.

ملح هیدروکلراید آن با ۲ ملکول آب به فرمول $C_{19}H_{23}NO_4 \cdot HCl \cdot 2H_2O$ ، به صورت بلوریه‌های منشوری دراز در آب (حلال) به دست می‌آید. در گرمای ۲۳۱ درجه نیز اگر به حالت انیدر باشد تجزیه می‌گردد. ضمناً در ۱۵ قسمت آب محلول است. گیاه مذکور در ایران نمی‌روید.

صفحه ۱۰۷ بعد از سطر ۸

ماده‌ای به نام توبوکورارین - کلراید Tubocurarine chloride نیز از گیاه مذکور یعنی *Chondodendron tomentosum* R., P. به دست آمده که به فرمول $C_{27}H_{42}Cl_2N_2O_5$ و بوزن ملکولی ۶۸۱۶۶ است.

استخراج فرم راست‌گرد آن (d) توسط Dutcher^(۱) و فرم چپ‌گرد آن (l)، بوسیله King^(۲) انجام گرفته است ضمناً King، فرمول گسترده آنرا تعیین نموده است. فرم راست‌گرد توبوکورارین - کلراید (Curarin, Tubarin, Delacurarin, Tubadial, Intocostrin). به صورت بلوریه‌های کوچک و ریز و ۵ - ۶ ضلعی در آب (حلال) به دست می‌آید.

نوع انیدر آن در گرمای بین ۲۷۴ و ۲۷۵ درجه تجزیه می‌شود و اگر در حرارت عادی در مجاورت هوا قرار گیرد، رطوبت جو را تا حد ۵ ملکول آب جذب می‌کند. تقریباً هر گرم آن در ۴۰ میلی‌لیتر آب و یا ۷۵ میلی‌لیتر اتانول حل می‌گردد. در متانول نیز حل می‌شود ولی در پیریدین، کلروفرم، بنزن، استن و اتر غیر محلول است.

1 - Dutcher, J. Am. Chem. Soc. 68, 416 (1946).

2 - King, Nature 158, 515, 1946.

مقدار کشته آن در موش و موش صحرایی به ترتیب ۳۳۲ و ۲۷۸ میلی گرم بر حسب هر کیلوگرم وزن جانوران مذکور است.

فرم چپ گرد آن با ۵ ملکول آب به صورت بلوریهای سوزنی شکل به دست می آید و در گرمای ۲۶۸ درجه ذوب می شود (به حالت جوشان).

دی متیل اتر آن به فرمول $C_{39}H_{46}Cl_7N_7O_2$ (Mecostrin chloride)، به حالت متبلور به دست می آید و در گرمای حدود ۲۳۶ درجه به حالت جوشان تجزیه می شود. در آب و محلول رقیق سود، محلول ولی در قلیائیات دیگر، اسید کلریدریک رقیق و کلروفرم بمقدار جزئی محلول است، در بنزن و اتر حل نمی گردد.

سمومیت - مصرف مقادیر زیاد آن در انسان ایجاد فلج دستگاه تنفس و کم شدن فشار خون می نماید.

فرم راست گرد توبوکوراین - کلراید و دی متیل اتر آن، اثر ست کننده، (relaxant) ماهیچه های بدن دارد.

در ایران نمی روید.

صفحه ۱۱۳ بعد از سطر ۲۳

در اعضاء این گیاه یعنی *Illicium religiosum* Sieb. نوعی ماده اسیدی بنام اسید شیکمیک (Shikmic Acid) بدست آمده است.

این ماده در طبیعت به فرم لوژیبر (چپ گرد)، از مواد اصلی و اولیه در ساخت ترکیباتی مانند فیل آلانین، تیروزین، تریتوفان و همچنین ساخت الکلوئیدهای متعددی در عالم گیاهی است بعلاوه در بیوستز لیگنین، فلاوونوئیدها و ترکیبات معطر گیاهی وارد است. استخراج آن از گیاه مذکور که در ژاپن به نام غیر علمی *Shikimi - no - Ki* موسوم است، توسط *J. F. Eykman* (1) صورت گرفته است. بررسی تعیین فرمول گسترده آنرا *G. Dangshat, H. O. L. Fischer* (2) و بهترین نسوع ستتر آنرا

1 - J. F. Eykman, Rec. Trav. Chim. 4, 32 (1885).

2 - L. Fischer, G. Dangshat, Helv. Chim. Acta 17, 1200 (1934).

J. L. Pawlak و *G. A. Berchtold* انجام داده اند. فرم راسمیک این ماده را نیز محققینی مانند *R. Grewe* و *I. Hinrichs* ستتر کرده اند.

اسید شیکمیک بصورت بلوریهای سوزنی شکل در متانول و اتیل استات بدست می آید. در گرمای ۱۸۳ تا ۱۸۴ درجه نیز ذوب می شود و تصعید می گردد. در کلروفرم، بنزن و اتر دوپترول غیر محلول است.

فرم راسمیک آن بصورت بلوریهای سوزنی شکل در متانول و اتیل استات متبلور می شود و در گرمای بین ۱۹۱ تا ۱۹۲ درجه ذوب می گردد.

صفحه ۱۵۳ بعد از سطر ۴

با بررسی هائی که در *Papaver bracteatum* Lindl. بعمل آمده موارد زیر در کتب علمی مختلف انعکاس دارد (1).

- شیرابه انجماد یافته این گیاه در مواردی که به تریاک دسترسی نباشد، بجای آن مورد استفاده قرار می گیرد.

- در کردستان از دانه های گیاه در تهیه نان، بجای دانه خشخاش استفاده بعمل می آورند.

- از دانه این گیاه می توان مانند دانه خشخاش، روغن استخراج کرد و بمصرف رسانید. دانه این گیاه دارای ۴۵ تا ۴۸ درصد روغن است که قسمت اعظم آنرا گلیسیریدهای اسیدهای چرب اشباع نشده تشکیل می دهند مانند آنکه دارای ۷۷ تا ۷۹ درصد اسید پالمیتیک و ۲۲ تا ۲۵ درصد اسید استئاریک است ولی اسیدهای چرب اشباع نشده آن بمقادیر زیاد یعنی شامل ۸۶ تا ۹۲ درصد اسید اولئیک و ۷۹ تا ۷۹٫۹ درصد اسید لینولئیک می باشد.

هر صد گرم گرد دانه گیاه دارای ۴۹ تا ۵۳ گرم آب، ۳۲٫۷ تا ۴۲ گرم پروتئین، ۶٫۳ تا ۷٫۲۰ گرم ماده چرب و ۱۴٫۳ تا ۱۴٫۷۷ گرم فیبر است. خاکستر حاصل از آن نیز بمقدار ۷ تا ۸٫۲۲ گرم می رسد.

1 - Duke J. A.: Handbook of Medicinal Herbs, CRC Press, 1988. p. 343.